

Guia docent

Identificació de l'assignatura

Assignatura / Grup	10693 - Processos i Contextos Educatius / 4
Titulació	Màster Universitari de Formació del Professorat
Crèdits	3
Període d'impartició	Primer semestre
Idioma d'impartició	Català

Professors

Professor/a	Horari d'atenció als alumnes					
	Hora d'inici	Hora de fi	Dia	Data d'inici	Data de fi	Despatx / Edifici
Bartomeu Mut Amengual tomeu.mut@uib.es	09:30	10:30	Dijous	02/09/2019	31/07/2020	Despatx B103

Contextualització

L'assignatura "Processos i contextos educatius", juntament amb la de "Característiques organitzatives i curriculars de les etapes i dels centres d'ensenyament secundari" i la de "Interacció i convivència a l'aula", forma part del mòdul "Processos i contextos educatius", que amb els mòduls "Aprentatge i desenvolupament de la personalitat" i " Societat, família i educació", s'inclou en el bloc genèric dels Màster en Formació del Professorat".

D'entre els objectius del màster aquesta assignatura es relaciona directament amb els següents:

- * Conèixer la normativa i l'organització institucional del sistema educatiu i els models de millora de la qualitat aplicables als centres educatius.
- * Conèixer i analitzar les característiques històriques de la professió docent, la seva situació actual, perspectives i la interrelació amb la realitat social de cada època.
- * Conèixer i analitzar de forma crítica la professió docent en l'actualitat i les concepcions personals sobre la mateixa.
- * Conèixer les institucions i els models de formació permanent, la investigació i la innovació educatives.

Requisits

Els únics requisits que s'han de satisfer són els generals d'admissió al màster.

L'assignatura té un caràcter de formació bàsica i genèrica i, per tant, no té requisits essencials ni recomanables.

Competències

Guia docent

Específiques

- * Participar en la planificació i el desenvolupament del currículum al centre docent a través dels diversos processos i instruments d'elaboració del mateix (CE19)
- * Dissenyar i desenvolupar espais d'aprenentatge que, basant-se en el treball individual i cooperatiu, facilitin l'aprenentatge de la matèria i fomentin l'educació en valors, la igualtat de drets, la ciutadania, el respecte als drets humans i la contribució individual i col·lectiva a la sostenibilitat social i ambiental (CE27)
- * Exercir la tutoria individual i grupal dels alumnes, col·laborant amb el Departament d'Orientació i altres docents del centre i, si escau, amb els diferents agents d'intervenció socioeducativa (CE 31)
- * Participar en la definició del projecte educatiu i en les activitats generals del centre atenent a criteris de millora de la qualitat, atenció a la diversitat, prevenció de problemes d'aprenentatge i de convivència (CE39)
- * Analitzar i qüestionar les pròpies concepcions sobre els diferents aspectes relacionats amb la professió docent (CE41)
- * Conèixer les institucions, models i vies per a la formació permanent, la investigació i la innovació educatives, valorant aquests com una necessitat inherent a l'exercici professional (CE44)

Genèriques

- * Dissenyar i desenvolupar espais d'aprenentatge amb especial atenció a l'equitat, l'educació emocional i en valors, la igualtat de drets i oportunitats entre homes i dones, la formació ciutadana i el respecte dels drets humans que facilitin la vida en societat, la presa de decisions i la construcció d'un futur sostenible (CG5)
- * Conèixer els processos d'interacció i comunicació a l'aula, dominar destreses i habilitats socials necessàries per fomentar l'aprenentatge i la convivència a l'aula, i abordar problemes de disciplina i resolució de conflictes (CG7)
- * Dissenyar i realitzar activitats formals i no formals que contribueixin a fer el centre un lloc de participació i cultura en l'entorn on estigui situat; desenvolupar les funcions de tutoria i d'orientació dels estudiants de manera col·laborativa i coordinada; participar en l'avaluació, investigació i la innovació dels processos d'ensenyament i aprenentatge (CG8)
- * Conèixer la normativa, l'organització institucional del sistema educatiu i els models de millora de la qualitat aplicables als centres educatius (CG9)
- * Informar i assessorar les famílies sobre el procés d'ensenyament i aprenentatge i sobre l'orientació personal, acadèmica i professional dels seus fills (CG11)

Bàsiques

- * Podeu consultar les competències bàsiques que l'estudiant ha d'haver assolit en acabar el màster a l'adreça següent: http://estudis.uib.cat/master/comp_basiques/

Continguts

El temari es desplega en tres grans blocs de continguts.

Continguts temàtics

- Bloc 1. L'educació formal, no formal i informal i els problemes transversals del sistema educatiu
 - 1.1. Principals problemàtiques que afecten el sistema educatiu.
 - 1.2. Els contextos o àmbits educatius de la societat contemporània. L'educació formal, no formal i informal.
 - 1.3. Les relacions entre els contextos o àmbits educatius.

Guia docent

1.4. El disseny i desenvolupament del currículum.

Bloc 2. La gestió de qualitat i l'organització dels centres educatius

2.1. Legislació i normes bàsiques del Sistema Educatiu.

2.2. Els òrgans de govern i de coordinació docent.

2.3. Els instruments de gestió dels centres educatius.

2.4. La tutoria i l'orientació acadèmica i professional.

2.5. Les TIC en el centre educatiu

Bloc 3. Les funcions del professor

3.1. Les funcions del professorat a la LOMCE.

3.2. Competències professionals dels docents.

3.3. Educació emocional, educació en valors, educació ciutadana.

3.4. Professió docent, desenvolupament professional i formació permanent del professorat.

Metodologia docent

En aquesta assignatura es fa una aproximació als àmbits educatius i al'organització escolar lligada a la realitat, a la pràctica i a la professionalització. Cada alumne/a construirà la seva pròpia teoria a partir de la pràctica, i ho farà de manera fonamentada a partir dels seves experiències prèvies, de la realitat dels centres i de les aportacions de les investigacions i les teories desenvolupades per persones expertes. Per això, s'incorporen plantejaments metodològics que, des dels diferents espais d'aprenentatge (treball pràctic a les sessions de classe, pràctiques d'observació als centres educatius, presentacions magistrals, tutories, etc.) promoguin en l'estudiant la indagació, l'autoconfrontació i el qüestionament personal, l'anàlisi i observació crítiques dels processos organitzatius del centre i, globalment, el pensament crític. Aquestes metodologies s'emmarquen en l'anomenat 'paradigma realista' en el que tindrà molta importància l'aprenentatge significatiu i reflexiu.

L'objectiu és analitzar i observar un centre educatiu (problemes existents, sistemes organitzatius, rol del docent...) per agafar idees positives de cara a anar construint una visió de com hauria de ser l'educació del segle XXI. És una forma d'apropar-vos a la realitat dels centres i agafar idees positives de cara a construir una visió de com hauria d'organitzar-se un centre educatiu.

Activitats de treball presencial (0,72 crèdits, 18 hores)

Modalitat	Nom	Tip. agr.	Descripció	Hores
Classes pràctiques	Activitats pràctiques	Grup gran (G)	La finalitat de les activitats d'aprenentatge que es realitzaran a les classes pràctiques, és promoure la indagació així com la introspecció i l'observació crítica cap als esdeveniments organitzatius del centre i de la comunitat educativa, mitjançant la reflexió i la pròpia actuació entorn a aquests esdeveniments. La mirada indagadora es combinarà amb el treball analític amb experiències i la interacció constructiva. El procés d'indagació que es seguirà a l'assignatura inclourà les fases següents: 1. Auto anàlisi	18

Guia docent

Modalitat	Nom	Tip. agr.	Descripció	Hores
			2. Contrast amb la pràctica i amb la teoria 3. Reconstrucció creativa 4. Concienciació de l'expansió conceptual La metodologia de treball serà pràctica i exemplificarà vivencialment el model didàctic de l'aprenentatge realista. Es basarà, així doncs, en l'experimentació, la reflexió i la interacció entre les persones participants i la formadora. Aquests processos es desenvoluparan de forma integrada, mitjançant la realització d'anàlisi de diverses pràctiques i activitats i la posterior metareflexió i conceptualització. En aquest sentit, es promourà l'establiment de relacions entre les pràctiques organitzatives dels centres educatius i els conceptes i procediments subjacents a la recerca educativa i a les teories existents. En aquestes sessions es prioritzarà l'aprenentatge cooperatiu, mitjançant el qual l'alumnat treballarà en equips de treball per tal de realitzar activitats d'indagació amb la finalitat d'assolir les competències pròpies d'aquesta assignatura. L'aprenentatge cooperatiu es caracteritza per ser una metodologia activa i experiencial dintre d'un model interaccionista d'ensenyament- aprenentatge, on el rol del professorat és el d'un mediador en la generació del coneixement i en el desenvolupament d'habilitats socials.	

A començament del semestre hi haurà a disposició dels estudiants el cronograma de l'assignatura a través de la plataforma UIBdigital. Aquest cronograma inclourà almenys les dates en què es faran les proves d'avaluació contínua i les dates de lliurament dels treballs. A més, el professor o la professora informará els estudiants si el pla de treball de l'assignatura es durà a terme a través del cronograma o per una altra via, inclosa la plataforma Aula digital.

Activitats de treball no presencial (2,28 crèdits, 57 hores)

Modalitat	Nom	Descripció	Hores
Estudi i treball autònom individual	Fonamentació teòrica de les experiències d'indagació realitzades	Mitjançant distintes estratègies d'estudi individual l'alumnat ha d'establir un pont significatiu entre les experiències d'indagació i els sabers teòrics i conformar així una base sòlida per anar construint un coneixement pràctic propi fonamentat que possibiliti la presa de decisions.	30
Estudi i treball autònom individual	Disseny i elaboració de la Carpeta d'Aprenentatge de l'assignatura	L'alumnat realitzarà una Carpeta d'Aprenentatge com a espai de reflexió i treball on recopilarà i crearà el seu propi coneixement entorn a les competències treballades en el marc de l'assignatura. Les instruccions precises per a la realització d'aquesta carpeta d'aprenentatge es proporcionaran a l'inici del curs.	27

Guia docent

Riscs específics i mesures de protecció

Les activitats d'aprenentatge d'aquesta assignatura no comporten riscos específics per a la seguretat i salut dels alumnes i, per tant, no cal adoptar mesures de protecció especials.

Avaluació de l'aprenentatge dels estudiants

Observacions:

1. Per a poder avaluar positivament l'assignatura, caldrà que l'alumne lliuri totes les activitats obligatòries – treballs en grup i carpeta d'aprenentatge – i haver assistit com a mínim al 65% de les sessions, participant i implicant-se en el desenvolupament d'aquestes de forma satisfactòria.
2. Totes les activitats obligatòries tenen una data límit de lliurament que s'especificarà a l'inici del curs.
3. Qualsevol actitud que obstaculitzi les dinàmiques d'aula podrà tenir repercussió sobre la nota final de l'assignatura, podent arribar a ser motiu de desqualificació.
4. El plagi d'alguna part o de la totalitat d'un treball o copiar a un examen és motiu de desqualificació; en aquest cas l'estudiant s'haurà de matricular novament el següent curs acadèmic per a poder superar l'assignatura.
5. Qualsevol activitat acadèmica que s'hagi de lliurar i presenti incorreccions ortogràfiques i gramaticals, d'estructura de continguts o una redacció inadequada, que dificulti la comprensió del contingut, serà qualificada negativament.

Frau en elements d'avaluació

D'acord amb l'article 33 del Reglament acadèmic, "amb independència del procediment disciplinari que es pugui seguir contra l'estudiant infractor, la realització demostradorament fraudulenta d'algun dels elements d'avaluació inclosos en guies docents de les assignatures comportarà, a criteri del professor, una menysvaloració en la seva qualificació que pot suposar la qualificació de «suspens 0» a l'avaluació anual de l'assignatura".

Activitats pràctiques

Modalitat	Classes pràctiques
Tècnica	Treballs i projectes (recuperable)
Descripció	La finalitat de les activitats d'aprenentatge que es realitzaran a les classes pràctiques, és promoure la indagació així com la introspecció i l'observació crítica cap als esdeveniments organitzatius del centre i de la comunitat educativa, mitjançant la reflexió i la pròpia actuació entorn a aquests esdeveniments. La mirada indagadora es combinarà amb el treball analític amb experiències i la interacció constructiva. El procés d'indagació que es seguirà a l'assignatura inclourà les fases següents: 1. Auto anàlisi 2. Contrast amb la pràctica i amb la teoria 3. Reconstrucció creativa 4. Concienciació de l'expansió conceptual La metodologia de treball serà pràctica i exemplificarà vivencialment el model didàctic de l'aprenentatge realista. Es basarà, així doncs, en l'experimentació, la reflexió i la interacció entre les persones participants i la formadora. Aquests processos es desenvoluparan de forma integrada, mitjançant la realització d'anàlisi de diverses pràctiques i activitats i la posterior metareflexió i conceptualització. En aquest sentit, es promourà l'establiment de relacions entre les pràctiques organitzatives dels centres educatius i els conceptes i procediments subjacents a la recerca educativa i a les teories existents. En aquestes sessions es prioritzarà l'aprenentatge cooperatiu, mitjançant el qual l'alumnat treballarà en equips de treball per tal de realitzar

Guia docent

activitats d'indagació amb la finalitat d'assolir les competències pròpies d'aquesta assignatura. L'aprenentatge cooperatiu es caracteritza per ser una metodologia activa i experiencial dintre d'un model interaccionista d'ensenyament- aprenentatge, on el rol del professorat és el d'un mediador en la generació del coneixement i en el desenvolupament d'habilitats socials.	
Criteris d'avaluació	Es valoraran les activitats realitzades a classe, la participació i actitud mostrada en les classes, la implicació en els treballs en grup i la capacitat de treball en equip, a través de procediments de coavaluació i d'heteroavaluació.
Percentatge de la qualificació final:	50% amb qualificació mínima 5

Disseny i elaboració de la Carpeta d'Aprenentatge de l'assignatura

Modalitat	Estudi i treball autònom individual
Tècnica	Carpeta d'aprenentatge (recuperable)
Descripció	L'alumnat realitzarà una Carpeta d'Aprenentatge com a espai de reflexió i treball on recopilarà i crearà el seu propi coneixement entorn a les competències treballades en el marc de l'assignatura. Les instruccions precises per a la realització d'aquesta carpeta d'aprenentatge es proporcionaran a l'inici del curs.
Criteris d'avaluació	A la Carpeta d'aprenentatge es treballarà la capacitat de reflexió crítica sobre el procés d'indagació realitzat a l'assignatura així com la capacitat de gestió de la informació i la seva obtenció i anàlisi de diferents fonts. Per això es valorarà que: - En les reflexions de les activitats es demostrí com es va avançant conceptualment. - Es demostrí la capacitat de crítica, autocrítica i d'elaboració de propostes de millora realistes i constructives. - Es tingui la capacitat per a desenvolupar i analitzar de forma crítica els conceptes clau que han ajudat a avançar en un canvi de mirada cap a l'organització dels centres. - S'incorporin els referents teòrics que sustenten els conceptes clau analitzats i la pròpia evolució realitzada per l'alumnat.

Percentatge de la qualificació final: 50% amb qualificació mínima 5

Recursos, bibliografia i documentació complementària

Els estudiants disposaran de materials i recursos per al seguiment de l'assignatura, els quals estaran disponibles a l'Aula Digital de l'assignatura. Aquests materials es consideraran bibliografia bàsica.

Bibliografia bàsica

ARAGAY, X. (2017). *Reimaginando la educación. 21 claves para transformar la escuela*. Barcelona: PAIDÓS Educación.

ESTEVE, J.M. *El sistema educativo ante la encrucijada del cambio social: una mirada hacia el futuro*. Disponible a <http://www.monografias.com/trabajos32/sistema-educativo-encrucijada-cambio-social/sistema-educativo-encrucijada-cambio-social.shtml>.

GAIRÍN, J.; ANTÚNEZ, S. (2008). *Organizaciones educativas al servicio de la sociedad*. Madrid: Wolters Kluwer.

IMBERNON, F. (2017). *Ser docente en una Sociedad compleja. La difícil tarea de enseñar*. Barcelona: Graó.

OCDE (2018). *Manual per a entorns d'aprenentatge innovadors*. Barcelona: Editorial UOC.

PERRENOUD, P. (2007). *Diez nuevas competencias para enseñar. Invitación al viaje*. Barcelona: Graó.

Bibliografia complementària

BOLÍVAR, A. (2000). *Los centros educativos como organizaciones que aprenden*. Madrid: La Muralla.

Guia docent

- BURNS, T. i KÖSTER, F. (eds.) (2016). *Governing Education in a Complex World*. París: OECD Publishing. <http://dx.doi.org/10.1787/9789264255364-en>.
- CANO, E. (2005). *Com millorar les competències del docents. Guia per a l'autoavaluació i el desenvolupament de les competències dels professorat*. Barcelona: Graó.
- DÍAZ-GIBSON, J.; CIVÍS, M.; LONGÁS, J. i RIERA, J. (2017). *Projectes d'innovació educativa comunitària: ingredients d'èxit reptes*. Barcelona: Fundació Jaume Bofill.
- DRAGO-SEVERSON & BLUM-DE STEFANO (2018). *Leading Change Together: Developing Educator Capacity Within Schools and Systems*. Alexandria: ASCD
- GENTO, S. (1994). *Participación en la gestión educativa*. Madrid: Aula XXI. Santillana.
- HARRIS, D. i WEST-BURNHAM, J. (2018). *Diálogos sobre liderazgo educativo*. Madrid: CESMA.
- IMBERNON, F. (2007). *La formación permanente del profesorado. Nuevas ideas para formar en la innovación y el cambio. 10 ideas clave*. Barcelona Grao.
- IMBERNON, F. (2010). *Procesos y contextos educativos. Enseñar en las instituciones de educación secundaria*. Barcelona: Graó.
- IMBERNÓN, F. (2014). *Calidad de la enseñanza y formación del profesorado. Un cambio necesario*. Barcelona: Octaedro.
- ISTANCE, D. i MACKAT, A. (2014). *The Future of the Teaching Profession: A New Scenario Set*. Occasional Paper 138. Melbourne: Centre for Strategic Education.
- LÓPEZ HERNANDEZ, A. (2007). *El trabajo en equipo del profesorado. 14 Ideas clave*. Barcelona: Graó
- MARCELO, C. (2001). *La función docente*. Madrid: Síntesis.
- MARINA, JOSÉ A.; BERNABEU, R. (2007). *Competencia social y ciudadana*. Madrid: Alianza Editorial.
- MARTÍN GARCÍA, X.; PUIG ROVIRA, JOSEP M^a (2007). *Les set competències bàsiques per educar en valors*. Barcelona: edit. Graó.
- OCDE (2015). *Schooling Redesign: Towards Innovative Learning Systems*. París: OECD Publishing, <http://dx.doi.org/10.1787/9789264245914-en>.
- OLIVER, M.F. (2007). *La formació per a la docència*. Palma: Edicions Ferran Sintès.
- OLIVER, M.F.; FORTEZA, D. i URBINA, S. (2015). Análisis del perfil competencial del profesorado europeo. *Profesorado, revista de currículum y formación del profesorado*, Vol. 19 (2), 281-301.
- ONETTO, F. (2018). *Rol directivo y gestión del cambio. Poder y liderazgo en la micropolítica institucional*. Barcelona: Graó
- PERRENOUD, P. (2004). *Desarrollar la práctica reflexiva en el oficio de enseñar*. Barcelona: Graó.
- PUIG ROVIRA, J. (1999). *Feina d'educar*. Barcelona: Edicions 62.
- SCHÖN, D. (1998). *El profesional reflexivo. Como piensan los profesionales cuando actúan*. Madrid: Paidós.
- SHENINGER, E.C. & MURRAY, T.C. (2017). *Learning Transformed: 8 Keys to Designing Tomorrow's Schools, Today*. Alexandria: ASCD.

Altres recursos

- LLEI ORGÀNICA 2/2006, de 3 de maig, d'educació (BOE 106, de 4-5-2006) amb modificacions introduïdes per la LOMCE_ LLEI ORGÀNICA 8/2013, de 9 de desembre, per a la millora de la qualitat (BOE 295, de 10-12-2013)
- Decret 73/2008, de 27 de juny, pel qual s'estableix el currículum de l'educació secundària obligatòria a les Illes Balears.
- DECRET 95/2010, de 30 de juliol, pel qual es modifica el Decret 73/2008, de 27 de juny, que estableix el currículum de l'educació secundària obligatòria a les Illes Balears (BOIB 07/08/2010 núm. 116).
- Decret 82 /2008, de 25 de juliol, pel qual s'estableix l'estructura i el currículum del batxillerat a les Illes Balears.
- DECRET 120/2002, de 27 de setembre, pel qual s'aprova el reglament orgànic dels instituts d'educació secundària (BOIB 05/10/02 núm. 120) art.69 derogat pel Decret 39/2011 de 29 d'abril (BOIB 05/05/2011 núm. 67).

Guia docent

- Instruccions de la Direcció General d'Administració, Ordenació i Inspecció Educatives sobre l'elaboració de les programacions didàctiques a l'educació primària i a l'educació secundària obligatòria de les Illes Balears per al curs 2009-2010 (01/09/2009).
- ORIENTACIONS per a l'elaboració de la concreció curricular i de les programacions didàctiques. DGAOIE (20/11/2009)
- RESOLUCIÓ del conseller d'Educació i Cultura per la qual s'aproven les instruccions d'organització i funcionament dels centres públics d'educació secundària, per al curs vigent. Disponible a http://weib.caib.es/Normativa/educacio/index_general_.htm

